

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย
ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี*
THE CHARACTERISTICS OF SENTENCES IN COMMUNICATING
MEANING IN SOUTHERN THAI DIALECT, JAEHE DIALECT,
NARATHIWAT AND PATTANI PROVINCE

ปuncharee สรศรีสม

Puncharee Sornsrisom

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: examination@gmail.com

วันที่รับบทความ : 19 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 26 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 28 มิถุนายน 2568

Received 19 June 2025; Revised 26 June 2025; Accepted 28 June 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอตัวอย่างของลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี โดยใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมายและลักษณะเฉพาะของโครงสร้างประโยค เนื่องจากประโยคมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารของผู้คนทุกกลุ่มภาษา เนื่องจากช่วยให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแสดงความคิดและความรู้สึกได้อย่างถูกต้องและเป็นที่เข้าใจ

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห มีความหลากหลายในการแสดงความหมาย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประโยคบอก

Citation:

* ปuncharee สรศรีสม. (2568). ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมายภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 641-664.

Puncharee Sornsrisom. (2025). The Characteristics Of Sentences In Communicating Meaning In Southern Thai Dialect, Jaehe Dialect, Narathiwat And Pattani Province.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 641-664.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

เล่า 2) ประโยคปฏิเสธ 3) ประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ 4) ประโยคคำสั่ง 5) ประโยคคำถาม มี 2 ลักษณะ คือ 5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง และ 5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ เป็นประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม ไหม หรือ 6) ประโยคเชิญชวน หรือชักชวน และ 7) ประโยคขอร้อง ซึ่งโครงสร้างประโยคภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห มีโครงสร้างเหมือนประโยคในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ที่สามารถแสดงความหมายได้โดยใช้คำหรือกลุ่มคำที่เรียงต่อกันอย่างมีความหมายและสมบูรณ์ในโครงสร้าง คือ ภาคประธาน (± ส่วนขยาย) + ภาคแสดง (± ส่วนขยาย) โดยลักษณะเฉพาะของประโยคในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห พบว่า ภาคประธาน คือ ส่วนที่บอกผู้กระทำหรือประเด็นหลัก ภาคแสดง คือ ส่วนที่บอกการกระทำหรืออาการของประธาน และส่วนขยาย คือ ส่วนที่ขยายความหมายของประธาน หรือแสดงรายละเอียดของภาคแสดง

คำสำคัญ: ประโยค, การสื่อความหมาย, ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห, จังหวัดนราธิวาส และ จังหวัดปัตตานี

Abstract

This academic article presents examples of sentence characteristics in communicating meaning in Southern Thai dialect, Jeh Hae accent, Narathiwat Province and Pattani Province, using linguistic concepts, especially sentence characteristics in expressing meaning and sentence structure characteristics. Because sentences are very important in communication among people of all language groups, because they help senders and receivers express their thoughts and feelings correctly and in a way that is understood.

The study found that the characteristics of sentences in communicating meaning in Southern Thai, Jeh He accent, have diversity in expressing 7 types of meaning, namely 1) declarative sentences 2) negative sentences 3) prohibitive or ordering sentences 4) command sentences 5) interrogative sentences, with 2 types: 5.1) question sentences that require facts and 5.2) question sentences that require acceptance or denial. They are question sentences that use the question word at the end mai or 6) invitation sentences and 7) request

sentences. The structure of Southern Thai, Jeh He accent sentences is similar to sentences in other Thai dialects in that they can express meaning by using words or groups of words that are connected meaningfully and completely in the structure of subject ($\pm$ expansion) + predicate ($\pm$ expansion). The characteristics of sentences in Southern Thai, Jeh He accent found that the subject is the part that tells the doer or main issue, the predicate is the part that tells the action or condition of the subject, and the predicate is the part that expands the meaning of the subject or shows the details of the predicate.

Keywords: Sentences, communication, Southern Thai dialect, Jeh He accent, Narathiwat Province and Pattani Province

บทนำ

ภาษาไทยมีการแบ่งสำเนียงการพูดตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ หรือท้องถิ่นที่ผู้พูดภาษานั้น ๆ อาศัยอยู่ โดยอาจแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ (พจนี ศิริอักษรสาสน์, 2554) อย่างไรก็ตาม ในแต่ละถิ่นจะมีภาษาถิ่นย่อยแยกออกไปอีก โดยเฉพาะภาคใต้ของประเทศไทย ดังที่ครั้น มณีโชติ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า “ในภาคใต้ของประเทศไทย นอกจากภาษาไทยถิ่นใต้แล้วยังมีภาษาที่โดดเด่นอีก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาตากใบ (เจ๊ะเห) ภาษาสะกอม และภาษาพิเทน”

ภาษาไทยถิ่นใต้มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งถ้อยคำและสำเนียงที่พูดเร็ว พูดตัดคำ และห้วนสั้น ซึ่งลี (Li, 1960) นักภาษาศาสตร์ชาวจีนจัดกลุ่มภาษาตระกูลไท (Tai) ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) ภาษาไทกลุ่มกลาง (Central) และภาษาไทกลุ่มเหนือ (Northern) อีกทั้ง บราวน์ (Brown, 1965) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันยังได้แบ่งภาษาตระกูลไท (Tai) โดยใช้เกณฑ์พัฒนาการของเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ซึ่งพบว่าภาษาไทยถิ่นใต้ (Southern Thai) ก็ได้รับการจัดอยู่ในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Tai) ด้วย นอกจากนี้ บราวน์ (Brown, 1965) ได้แบ่งภาษาไทยถิ่นใต้ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มใต้ไชยา ประกอบด้วย สำเนียงชุมพร ไชยา และเกาะสมุย และ 2) กลุ่มใต้นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย สำเนียงนครศรีธรรมราช และสงขลา ซึ่งสำเนียงสงขลา ประกอบด้วยสำเนียงย่อย อีก 3 สำเนียง คือ สำเนียงระโนด ยะลา และสตูล นอกจากนี้

ดิลเลอร์ (Diller, 1976) นักภาษาศาสตร์ชาวออสเตรเลียยังได้จัดแบ่งภาษาไทยถิ่นใต้โดยศึกษาจากเสียง คำศัพท์ และการเรียงลำดับของคำ พบว่ามี 6 กลุ่ม ซึ่งดิลเลอร์ (Diller, 1976) ได้จัดภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงสตูลอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับสำเนียงยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

ผู้เขียนสอนรายวิชา TH62607 ภาษาศาสตร์สำหรับครูภาษาไทย ให้กับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) ชั้นปีที่ 2 ในทุกภาคเรียนที่ 2 ของแต่ละปีการศึกษา โดยมีเนื้อหาหนึ่งที่ปรับการสอนในแต่ละปีการศึกษาอยู่เสมอ ตลอดระยะเวลา 14 ปี คือ เนื้อหา “วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามและการสร้างสื่อทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้ในห้องเรียนภาษาท้องถิ่นของนักภาษาศาสตร์” และในปีการศึกษา 2567 นี้ ข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมที่นักศึกษาต้องเก็บรวมข้อมูล คือ ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห โดยมีผู้บอกภาษาที่เป็นเจ้าของภาษา คือ นักศึกษาเอกภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 รุ่น 2567 จำนวน 2 คน ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและปัตตานี เมื่อพิจารณาภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห กระจายตัวในพื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส 5 อำเภอของจังหวัดปัตตานี และ 3 อำเภอในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ได้แก่ 1) พื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอตากใบ อำเภอแว้ง อำเภอศรีสาคร อำเภอสุไหงโก-ลก อำเภอสุไหงปาดี อำเภอระแงะ อำเภอรือเสาะ อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ 2) พื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดปัตตานี ได้แก่ อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี อำเภอปะนาเระ อำเภอกะพ้อ และอำเภอมายอ และ 3) พื้นที่ 3 อำเภอในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ได้แก่ อำเภอตุมปัต อำเภอโกตาบารู และอำเภอบาเจาะ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส, 2566) คำว่า “เจ๊ะเห” มีที่มา 2 กระแส คือ กระแสที่ 1 จากอาจารย์เฉลิม แสงสุวรรณ อดีตครูใหญ่โรงเรียนโคกมะม่วง ได้เล่าความเป็นมาของคุณพ่อก็คือ ขุนวรสิทธิ์ธำรง (ดี) อดีตกำนันตำบลพร่อน สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “เจ๊ะเห” มาจากคำว่า “เจ๊ะเหง” เพราะเจ๊ะเหง เป็นคนแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ ต่อมามีคนอื่น ๆ อพยพมาตั้งถิ่นฐานจนเป็นชุมชน ต่อมาเรียกเพี้ยนไปเป็น “เจ๊ะเห” จนทุกวันนี้ (เฉลิม แสงสุวรรณ และชุม แสงมณี, ม.ป.ป.) กระแสที่ 2 จากเอกสาร “ชื่อบ้านนามเมืองนราธิวาส” พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2555 หน้า 63 ว่า “ที่พ่อค้าจีนเล่นเรือสำเภาการค้าขายและเรือล่อพ่อค้าจีน “ไต้ก๋ง” พร้อมลูกเรือพยายามช่วยเหลือตัวเอง จนสามารถขึ้นเกาะที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งได้ทุกคน เมื่อคลื่นสงบจึงพากันไปกู้เรือและนำสินค้าขึ้นฝั่งได้สำเร็จ จากนั้นจึงเอาใบเรือ เสื้อผ้า ตามตามกิ่งไม้ ต้นไม้ มีชาวพื้นเมืองคนหนึ่ง มีอาชีพตัดไม้ขาย ได้มาตัดไม้บริเวณที่พ่อค้าจีนตากใบเรือและเสื้อผ้า เมื่อเห็นสิ่งเหล่านี้จึงคิดขโมย และได้ไปตัดไม้ที่มีเสื้อผ้าตากอยู่

แต่พ่อค้าและลูกเรือกลับมาเห็นเสียก่อน จึงร้องเอะอะขึ้นว่า “เจ๊ะ...เฮ้ ๆ เอาเสื้อผ้าอ้วคีนมา” จึงเป็นชื่อของ “เจ๊ะเห” ในเวลาต่อมา (อภิรักษ์ ซื่อธานุวงศ์ และคณะ, 2555)

กรมศิลปากร (2545) กล่าวถึงภาษาถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห ไว้ว่า “มีท่วงทำนองไพเราะ นุ่มนวล ไม่แข็งกระด้างเหมือนภาษาไทยถิ่นโดยทั่วไป นักภาษาศาสตร์ชาวต่างประเทศกลุ่มหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่า สำเนียงภาษาดังกล่าวนี้น่าจะพัฒนามาจากภาษาไทยที่ใช้ในจังหวัดสุโขทัยในอดีต ทั้งนี้เพราะการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของสำเนียงภาษานี้ยังมีคำเก่าปะปนอยู่ เช่น บวชหลวง หมายถึง บวชพระ กลด หมายถึง ร่ม เป็นต้น”

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า ผู้สนใจศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงเจ๊ะเหโดยใช้มุมมองทางภาษาศาสตร์อธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางภาษานั้น ยังมีจำนวนน้อยมาก เช่น พุทธชาติ โปธิบาล และธนานันท์ ตรงดี (2541) ศึกษาสถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น และอีกหนึ่งงาน คือ งานของวาริต เจริญราษฎร์ (2562) ศึกษาการแปรการใช้คำกริยาภาษาตากใบ (เจ๊ะเห) ตามระดับอายุของผู้ใช้ภาษาในตำบล เจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษา “ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี” เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทยถิ่น รวมถึงเป็นข้อมูลให้กับผู้สนใจทั้งในศาสตร์ภาษาไทยและภาษาศาสตร์ต่อไป

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห

ผู้เขียนนำรายการข้อมูลประโยค ใช้สัมภาษณ์นักศึกษาเอกภาษาไทย ที่เป็นเจ้าของภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียง เจ๊ะเห ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและปัตตานี คือ นายภูวนารถ พรหมแก้ว (สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นนักศึกษาครุศาสตร์ เอกภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ที่ผู้สอนคัดเลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูลภาษา ก่อนคัดเลือก และนำมาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห มีความหลากหลายในการแสดงความหมาย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประโยคบอกเล่า 2) ประโยคปฏิเสธ 3) ประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ 4) ประโยคคำสั่ง 5) ประโยคคำถาม มี 2 ลักษณะ คือ 5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง และ 5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ เป็นประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม ไหม หรือ 6) ประโยคเชิญชวน หรือ

ชักชวนและ 7) ประโยคขอร้อง แสดงรายละเอียดดังนี้

1. **ประโยคบอกเล่า (Declarative Sentence)** คือ ประโยคที่ใช้ให้ข้อมูล บอกเล่าเรื่องราว หรือแสดงความคิดเห็น โดยประโยคบอกเล่าจะไม่มีคำถามหรือคำสั่ง แต่เป็นประโยคที่ต้องการสื่อความหมายอย่างชัดเจน ลักษณะเฉพาะของประโยคบอกเล่าในการแสดง ความหมายของภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห มีดังนี้

1) มีคำช่วยหน้าและหลังคำกริยาหลักของประโยคเมื่อต้องการบ่งชี้หรือเจาะจงช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

1.1) “จี้” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห คือ “จะ” ในภาษาไทยกลาง บ่งชี้ช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและกำลังดำเนินอยู่ เช่น

“เราจี้หุงข้าวต้มไฟดับ” หมายถึง เราจะหุงข้าวไม่ได้ถ้าไฟดับ

“วันนี้เราจี้เฝ้าป่าไปช่วยห้วยต้อนแมงคุด” หมายถึง วันนี้เราจะเฝ้าป่าไปใส่ให้ต้อนแมงคุด

“แต่จี้หัลล” หมายถึง เด็กกำลังหัลล

“ฉานจี้ป้อนข้าวน้อง” หมายถึง ฉานจะป้อนข้าวน้อง

“แม่จี้ให้เบ๊น้อง ๆ” หมายถึง แม่จะแจกเงินน้อง ๆ

“โลกไม้ เราจี้เก็บถั่ววายพรา” หมายถึง ผลไม้ เราจะเก็บไว้ถวายพระ

“น้อง ๆ แม่จี้แจกเบ๊” หมายถึง น้อง ๆ แม่จะแจกเงิน

“จี้กวาดเช็ดเร็น” หมายถึง เขากำลังกวาดถูบ้าน

1.2) “สาวว่า” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห คือ “คง” ในภาษาไทยกลาง ใช้ระบุช่วงเวลาของการคาดคะเนบางสิ่งบางอย่าง เช่น

“แต่สาวว่าหัลล” หมายถึง เด็กคงหัลล

“จี้สาวว่าอยากข้าวหรือหม้ายก็เหน้อย” หมายถึง เขาคงหิวหรือไม่ก็เหน้อย

1.3) “เสียแล้วแหละ” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห คือ “อีกแล้ว” ในภาษาไทยกลาง ใช้บ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เช่น

“ฝนตกเสียแล้วแหละ” หมายถึง ฝนตกอีกแล้ว

2) มีคำสันธานในการเชื่อมประโยคที่อธิบายความหมายลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

2.1) คำสันธาน “พอ” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห คือ คำสันธาน “เพราะ” ที่ใช้เชื่อมประโยคที่แสดงเหตุผล เช่น

“ถ่ายขันพอก็อหวนขึ้น” หมายถึง ไก่ขันเพราะดวงอาทิตย์ขึ้น

2.2) คำสันธาน “แล้ว” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห คือ คำสันธาน “แต่” ในภาษาไทยกลาง ที่ใช้เชื่อมประโยคที่แสดงความขัดแย้งกัน เช่น

“เค้ามันต้องยังแล้วม่ายค้อย” หมายถึง เขาถูกยิงแต่ไม่ตาย

“ซู้ปากร้ายแล้วใจดีนั้น” หมายถึง เขาปากร้ายแต่ใจดี

3) “เ” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห ทำหน้าที่เหมือน “ที่ ซึ่ง อัน” ในภาษาไทยกลาง ที่ทำหน้าที่เชื่อมอนุประโยคที่ขยายคำนาม หรือกลุ่มคำที่นำมาข้างหน้า เช่น

“หมาวิ่งไล่ซ้อบแมวเลักซ่อนมากินปลา” หมายถึง หมาวิ่งไล่กัดแมวที่แอบมากินปลา

“กือหญิงเนั่งแครๆ ฉานชอบดอกไม้งามเโยในแจกัน” หมายถึง ผู้หญิงที่นั่งข้าง ๆ ฉานชอบดอกไม้ที่อยู่ในแจกัน

“เราเสียใจเช่วยซู้ม่ายค้าย” หมายถึง เราเสียใจที่เราช่วยคุณไม่ได้

“เค้าน้อยใจเซู้ว่าเค้า” หมายถึง เขาน้อยใจที่คุณว่าเขา

2. ประโยคปฏิเสธ (Negative Sentence) คือ ประโยคที่มีใจความ หรือเนื้อความไม่ยอมรับ เป็นประโยคที่แสดงความหมายตรงข้ามกับประโยคบอกเล่า ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห จะมีคำว่า “ม่าย” อยู่ในประโยค โดยมีตำแหน่งนำหน้าคำกริยาหลักในประโยค ซึ่ง “ม่าย” มีความหมายในภาษาไทยกลาง คือ “ไม่” ดังนี้

“โลกกะม่ายรู้จักพ่อมัน” หมายถึง ลูกกะไม่รู้จักพ่อของมัน

“ข้าพเจ้าม่ายค้ายทำน้ำในบ่อขุนที่นั่น” หมายถึง ข้าพเจ้ามิได้ทำน้ำในลำธารขุน

“น้องกือหนมม่ายชอบกือหยามร้อน” หมายถึง น้องขนมไม่ชอบอากาศร้อน

“ฉานม่ายซ่ายคนม่ายดีเหมือนหมาป่า” หมายถึง ฉานมิใช่คนนิสัยพาลอย่างหมาป่า

“โลกกะโยปลายบ่อม่ายซ่ายโยริมบ่อ” หมายถึง ลูกกะอยู่ปลายลำธารไม่ใช้อยู่ต้นลำธาร

“พี่ม่ายชอบน้องแล้ววะ” หมายถึง พี่ไม่รักน้อง

“โลกโคม่ายชอบซู้” หมายถึง เพื่อนไม่ชอบเขา

“โลกม่ายโยเริน” หมายถึง ลูกไม่อยู่บ้าน

“เราเสียใจเเราช่วยซู้ม่ายค้าย” หมายถึง เราเสียใจที่เราช่วยคุณไม่ได้

“ฉานชอบเขาแต่แม่ม่ายชอบ” หมายถึง ฉานชอบเขาแต่คุณแม่ไม่ชอบ

“ซู้ต้องยังแต่ม่ายค้อย” หมายถึง เขาถูกยิงแต่ไม่ตาย

“ซู้ทำงานโดยม่ายห่มง่า” หมายถึง เขาทำงานโดยไม่บ่น

“เราเห็นเเราช่วยซู้ม่ายค้าย” หมายถึง เราเสียใจที่เราช่วยคุณไม่ได้

“ผู้หย่าบ่หม้ายด้ายรับเลือก” หมายถึง เขาโกรธที่ไม่ได้รับเลือก

“ยังหม้ายสูกที่เลยข้าวนั้น” หมายถึง ยังไม่สูกเลยข้าว

“แต่ก ๆ หม้ายด้าย เชื่อหนังสือ” หมายถึง เด็ก ๆ ไม่ได้ซื้อหนังสือ

“หนังสือ แด็ก ๆ หม้ายด้ายเชื้อ” หมายถึง หนังสือ เด็ก ๆ ไม่ได้ซื้อ

3. ประโยคคำสั่ง (Imperative Sentence) คือ ประโยคที่ใช้แสดงความหมายในการออกคำสั่งให้ใครคนใดคนหนึ่งทำบางสิ่งบางอย่าง หรือให้คำแนะนำ โดยทั่วไปแล้ว ลักษณะประโยคคำสั่งในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงาะเห จะขึ้นต้นด้วยกริยาหลัก คือ “**ต้อง**” และตามด้วยกริยารอง ที่ให้ประธานในประโยคที่ถูกละทำบางสิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดห้องน้ำ” หมายถึง **ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดห้องสุขา**

“ต้อง~~อย่าง~~ไปข้างหน้า” หมายถึง **ต้องเดินไปข้างหน้า**

“ต้องแปรงฟันก่อนจึ้นนอน” หมายถึง จงแปรงฟันก่อนนอน

“ต้องล้างมือก่อนกินข้าว” หมายถึง **จงล้างมือก่อนรับประทานอาหาร**

4. ประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ (imperative sentences, negative commands) คือ ประโยคคำสั่งรูปแบบหนึ่งที่แสดงความหมายสั่งไม่ให้ทำบางสิ่ง ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงาะเห ปรากฏคำที่ขึ้นต้นด้วย “อย่า” หรือ “ห้าม” นำหน้าคำกริยาหลักของประโยคที่ต้องการห้าม เพื่อแสดงการไม่อนุญาต หรือสั่งไม่ให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นเดียวกับภาษาไทยกลาง ดังนี้

“อย่าก็้อแหลงตั้ง” หมายถึง อย่าพูดเสียงตั้ง

“อย่าถ่วงดังในห้องซีสุมด” หมายถึง ห้ามส่งเสียงดังในห้องสมุด

“อย่าถ้าวเล่นไฟ” หมายถึง อย่าเล่นไฟ

“อย่าเล่น เล่นในห้องเรียน” หมายถึง อย่าวิ่งเล่นในห้องเรียน

“อย่าถ้าวเดินลัดก็อหนาม” หมายถึง ห้ามเดินลัดสนาม

“อย่าเหวี่ยงก้อนยาลงตามนี้” หมายถึง ห้ามทิ้งขยะบริเวณนี้

“อย่าจับสัตว์น้ำตัวนี้” หมายถึง ห้ามจับสัตว์น้ำบริเวณนี้

5. ประโยคคำถาม (Interrogative Sentence) คือ ประโยคที่ใช้สื่อความหมายในการสอบถามข้อมูล หรือต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ประโยคคำถามมักปรากฏคำแสดงคำถาม (Question Marker) ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงจะเห ปรากฏคำแสดงคำถามได้ทั้งต้นประโยค และท้ายประโยค ขึ้นอยู่กับผู้พูด หรือผู้ส่งสารว่าต้องการเน้นสิ่งใด ถ้าต้องการเน้นคำถาม ก็จะปรากฏคำแสดงคำถามอยู่ต้นประโยค แต่ถ้าต้องการเน้นประธาน หรือเน้นค สนทนา คำแสดง

คำถามอยู่ปรากฏท้ายประโยค

ประโยคคำถามในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห แสดงลักษณะทางความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกับประโยคคำถามในภาษาไทย คือ

5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง (Question Sentences that require facts) มักปรากฏคำบ่งชี้ที่แสดงคำถาม (Question Marker) โดยปรากฏ คำว่า “...อีไหร,...อีไหรมัง,...ป๋าหรือ, ใคร...ได้หมี, ใคร...เรมัง, กือไหน, ยีไค, ...พันไหนมัง, ...ด้ายเพงไหนมัง, เป็นพันไหนมัง, ...เป็นเพงไหนมัง, อีไร...หยัง, ...จี้ทำอีไร, ...กี้ไค่น, เจ้าไค, กือไหนมา, ...ของใครไช้, ตีเจ้าไค, หยัง...กี้ไค่น, ของไหนดีกวักน” เป็นต้น

5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ (Question Sentences that require acceptance or denial) คือ ประโยคคำถามที่ปรากฏคำลงท้ายแสดงคำถาม “หมี/มิ, ใคร...เรหมี, ใครหม้าย...เรหมี” ที่สื่อความหมายในเชิงการถามเพื่อให้ได้ความแน่ใจ

5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง (Question Sentences that require facts) คือ ประโยคที่แสดงคำถามเพื่อมุ่งหวังคำตอบที่เป็นความจริงหรือข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ได้ โดยมักใช้คำถามที่ต้องการข้อมูลเฉพาะเจาะจง มักปรากฏคำบ่งชี้ที่แสดงคำถามที่ได้กล่าวไว้ตอนต้น ตัวอย่างประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริงในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห ปรากฏดังนี้

“ผู้ชื้ออีไหร” หมายถึง คุณชื้ออะไร

“ผู้กินคือเหนียวป๋าหรือ” หมายถึง คุณแต่งงานเมื่อไหร่

“ใครก็อเพลงพาสาดายได้หมี” หมายถึง ใครพูดภาษา.....ได้บ้าง

“ใครก็อเพลงภาษาเจ๊ะเหได้หมี” หมายถึง ใครพูดภาษาเจ๊ะเหได้บ้าง

“ผู้โยกือไหน” หมายถึง คุณอยู่ที่ไหน

“ยีไคสู่ชอบไปหวัด” หมายถึง ทำไมคุณชอบไปหวัด

“ผ้านุ่งพิดหนีของใคร” หมายถึง ผ้านุ่งผืนนี้ของใคร

“เถ่นดหยังอีไรมัง” หมายถึง ที่ตลาดมีอะไรบ้าง

“ใครก็อเพลง” หมายถึง ใครกำลังพูด

“ผู้มาหาใคร” หมายถึง คุณต้องการพบใคร

“ผู้ชื้อบใคร” หมายถึง เธอรักใคร

“เรานิทำใคร” หรือ “เราทำใครไช้ไย” หมายถึง เรากำลังคอยใคร

- “ซู้อยากโ

หรีอีไร” หมายถึง คุณอยากรู้เรื่องอะไร
- “ป้าหรือเราจีพกันหลยแสะ” หมายถึง เมื่อไหร่เราจะพบกันอีก
- “วันหนี่ซู้เป็นอีไรม้ง” หมายถึง วันนัคุณเป็นอย่างไรบ้าง
- “ซู้เพงไหนม้ง” หรือ “ซู้เป็นพันไหนม้ง” หมายถึง คุณเป็นอย่างไรบ้าง
- “นุ่นใคร” หมายถึง นั่นใคร
- “หนี่อีไร” หมายถึง นี่คืออะไร
- “นั่นเรียกว่าอีไร” หมายถึง โน่นเรียกว่าอะไร
- “ใครเป็นครูของซู้” หมายถึง ใครเป็นครูของคุณ
- “ใครซ้อบต๋อม่าย” หมายถึง ใครซ้อบต๋อไม
- “ใครม่ายหย้ากไปเรม้ง” หมายถึง ใครอยากไปเที่ยวบ้าง
- “ซู้ยังพิน้องก็โค้น” หมายถึง คุณมีพิน้องกี่คน
- “ซู้ไปไหนมา” หมายถึง คุณไปไหนมา
- “ซู้ยังกือหนมกี่ซิ่น” หมายถึง คุณมีซิ่นกี่ซิ่น
- “ราคาเข้าได้” หมายถึง ราคาเท่าไหร่
- “ซู้อายุเข้าได้” หมายถึง คุณอายุเท่าไหร่
- “แม่ทำกับข้าวอีไร” หมายถึง คุณแม่ทำอาหารอะไร
- “ซู้โยกือไหน” หมายถึง คุณอยู่ที่ไหน
- “ซู้ซ้อบกือชายคนไหน” หมายถึง คุณซ้อบผู้ชายคนไหน
- “ผ้านุ่งผืนหนี่ของใครใช้” หมายถึง ผ้านุ่งผืนหนี่ของใคร
- “ดีเข้าได้แล้ว” หมายถึง เวลาเท่าไร
- “เรินเค้านั้นของใคร” หมายถึง บ้านหลังนี้ของใคร
- “อีไรแล้วทำให้ซู้มาถึงกือนี้ลู่” หมายถึง อะไรทำให้คุณมาที่นี้
- “ซู้อยากไ้เรื่องอีไร” หมายถึง คุณอยากรู้เรื่องอะไร
- “ใครเป็นครูของซู้” หมายถึง ใครเป็นครูของคุณ
- “ใครไ้ร่นสาวจี้กือแหลง” หมายถึง ใครกำลังพูด
- “ซู้มาหาใครใช้” หมายถึง คุณต้องการพบใคร
- “เรินซู้ไ้กลจากเถหนี่มากหมี่” หมายถึง บ้านคุณไ้กลจากที่นี้แค่ไหน
- “ของไหนดีกัว่ากัน” หมายถึง อันไหนดีกัว่า
- “ซู้กือไหนมา” หมายถึง คุณไปไหนมา

“ป่าหรือจ๊ะปมไม่ชุ่มเลย” หมายถึง เมื่อไรเราจะพบกันอีก

“วันหนี่ชุ่มเป็นเพงไหนม้ง” หมายถึง วันนี้คุณเป็นอย่างไรบ้าง

“ฉานจ๊ะปมชุ่มด้วยเพงไหนม้ง” หมายถึง ฉันทจะพบเธอได้อย่างไร

“ชุ่มจ๊ะทำอะไร” หมายถึง คุณกำลังทำอะไร

“กือหนมของใครโซ้” หมายถึง ขนมของใคร

5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ (Question Sentences that require acceptance or denial) คือ ประโยคคำถามที่ผู้ถามต้องการคำตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เป็นการถามที่ผู้ถามอาจจะมึข้อมูลอยู่บ้างว่า น่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แสดงความหมายในเชิงการถามเพื่อให้ได้ความแน่ใจว่าเป็นจริงตามที่เข้าใจไหม

ลักษณะโครงสร้างที่สำคัญของคำถามชนิดนี้ก็คือ วางกริยาไว้ต้นประโยค ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงาะเห ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม “...หมี่/มิ, ใคร...เรหมี่, ใครหม้าย...เรหมี่, ...แล้วหมี่” ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

“น้องหย้ากั้วหมี่” หมายถึง น้องหิวข้าวหรือ

“ชุ่มจ๊ะไปนัดหมี่/มิ” หมายถึง คุณไปตลาดไหม

“ใครอยากไปเรหมี่” หมายถึง ใครอยากไปเที่ยวบ้าง

“ใครหม้ายอยากไปเรหมี่” หมายถึง ใครไม่อยากไปเที่ยวบ้าง

“จ่ายเปี้ยเขา (แล้วหมี่) ชู้” หมายถึง จ่ายเงินเขา (แล้วหรือ) เธอ

“วันนี่ชุ่มจะไปขายเครื่องหมี่” หมายถึง วันนี้เธอจะไปขายของไหม

6. ประโยคเชิญชวน หรือชักชวน (Invitation Sentence) คือ ประโยคที่ใช้แสดงความหมายในการเชื้อเชิญ หรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำตามความคิด หรือข้อเสนอแนะของผู้พูด รวมถึงชักชวนให้ผู้อื่นทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารคล้อยตามและร่วมมือทำตามสิ่งที่ผู้พูดหรือผู้ส่งสารเสนอแนะ ลักษณะของประโยคชนิดนี้ ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงาะเห มักปรากฏคำวิเศษณ์ “...กันหมี่” ลงท้าย อีกทั้งมักปรากฏ “...เตื่อะ, ...มิ/...หมี่, ...กันเตื่อะ” ลงท้ายร่วมอยู่ด้วยในประโยคที่สื่อสาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไปกินข้าวเตื่อะ” หมายถึง ไปกินข้าวสิ

“เรากินข้าวกันหมี่” หมายถึง เรากินข้าวกันไหม

“เราไปเรนัดกันมิ/หมี่” หมายถึง เราไปตลาดกันไหม

“ถ้านันเราไปเรมาเลกันหมี่” หมายถึง ฉันไปเที่ยวประเทศมาเลเซียกันไหม

“ถ้าฉันไปเรดอยสุเทพกันหมี” หมายถึง ฉันไปเที่ยวเรดอยสุเทพกันหมี

“ไปเรโนรากันเดอะ” หมายถึง ไปเที่ยวเรโนราธิวาสกัน

“ไปเรเรณภูมิกันเดอะ” หมายถึง ไปเที่ยวบ้านของภูมิกัน

“ไปเรมดิดกันเดอะ” หมายถึง ไปเที่ยวมัสยิดกัน

“ออกไปเรกือเลกันเดอะ” หมายถึง ออกไปเที่ยวทะเลกัน

“เราจ้อออกไปขับรถเรกันหมี” หมายถึง เราจะออกไปขับรถเที่ยวกันหมี

“อาทิตย์นี้ช่วงหมี” หมายถึง สุดสัปดาห์นี้คุณว่างหมี

“ไปหากาแฟกันเดอะ” หมายถึง ไปหากาแฟกัน

“ถ้าฉันกลางคืนนี้ไปโรงหนังกันหมี” หมายถึง ฉันคืนนี้ไปโรงหนังกันหมี

“ไปกินข้าวกันเดอะ” หมายถึง ไปกินข้าวดิ

7. ประโยคขอร้อง (Request Sentence) คือ ประโยคที่แสดงความหมายของเนื้อความที่ขอความช่วยเหลือ เชิญชวนให้ ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประโยคชนิดนี้ในภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงเจ๊ะเห มักปรากฏคำว่า “ขอช่วย..., ขอช่วยแหละ...ห้าย...หน้อย, ขอช่วย...ห้ายได้หมี, ช่วยกัน..., ช่วยกันเดอะ..., ขอช่วยให้..., ขอ...ได้หมี, ขอห้าย...ช่วยกันเดอะ...” ปรากฏในตำแหน่งส่วนหน้าของประโยค และตามด้วยคำกริยาหลักของประโยค ดังประโยคต่อไปนี้

“ขอช่วยส่งงานห้ายฉานด้วยนั้น” หมายถึง กรุณาส่งงานให้ฉันด้วยนะ

“ขอช่วยเก็บไม้บรรทัดห้ายฉานที” หมายถึง วานเก็บไม้บรรทัดให้ฉันที

“ช่วยกันเข้าแถวห้ายดี” หมายถึง กรุณาเข้าแถว

“ช่วยกันเข้าแถวห้ายดี” หมายถึง กรุณาเข้าแถว

“ขอช่วยแหละหยิบหนังสือห้ายฉานหน้อย” หมายถึง กรุณาหยิบหนังสือให้ฉันหน้อย

“ขอช่วยหยิบสมุดห้ายได้หมี” หมายถึง วานหยิบสมุดให้ฉันหน้อย

“ขอห้ายพี่น้องทุกคนช่วยกันเดอะรักษาป่าไม้เอาไว้ละ” หมายถึง ขอให้ทุกคนช่วยกันรักษาป่า

“ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน” หมายถึง ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน

“ช่วยกันเดอะพี่น้องเหวี่ยงก้อนห้ายลงในถังก้อนห้าย” หมายถึง โปรดทิ้งขยะลงในถังขยะ

“ช่วยกัน ตะเ พ่น ้อง รักษา ความ ซื่อ อาด” หมายถึง โปรด รักษา ความ สะอาด
 “ขอ ช่วย ให้ ปิด ไฟ ก ือ บ ึง ห ึ่ง ห ล ัง อ อก จ ั ห อง น ้ำ” หมายถึง ช่วย ปิด ไฟ ทุก ค ร ั ง ห ล ัง อ อก
 จากห้อง

“ขอ กิน ข้าว ได้ ห มี” หมายถึง ขอ กิน ข้าว ได้ ห มี

โครงสร้างประโยคภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห

ภาษาแต่ละภาษามีความซับซ้อนแตกต่างกันทั้งในเรื่องของระบบหน่วยคำ และระบบความสัมพันธ์ของคำ ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละภาษามีโครงสร้างต่างกัน

ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห มีโครงสร้างเหมือนประโยคในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ที่สามารถแสดงความหมายได้โดยใช้คำหรือกลุ่มคำที่เรียงต่อกันอย่างมีความหมายและสมบูรณ์ในโครงสร้าง คือ ภาคประธาน (±ส่วนขยาย) + ภาคแสดง (±ส่วนขยาย) โดยลักษณะเฉพาะของประโยคในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห พบว่า ภาคประธาน คือ ส่วนที่บอกผู้กระทำหรือประเด็นหลัก ภาคแสดง คือ ส่วนที่บอกการกระทำหรืออาการของประธาน และส่วนขยาย คือ ส่วนที่ขยายความหมายของประธานหรือแสดงรายละเอียดของภาคแสดง โดยผู้เขียนนำประโยคตัวแทนที่ใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้าง และส่วนประกอบของประโยค ที่แสดงในตารางที่ 1-4 จากหัวข้อลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเง๊ะเห โดยเลือกประโยคแรก 1 ประโยค ที่แสดงลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงประโยคตัวแทน ภาษาสำเนียงเง๊ะเห ที่แสดงลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย	ประโยคภาษาสำเนียงเง๊ะเห
1. ประโยคบอกเล่า 1.1 มีคำช่วยหน้าและหลังคำกริยาหลักของประโยคเมื่อต้องการบ่งชี้หรือเจาะจงช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ลักษณะต่าง ๆ 1) “ <u>จี้</u> ” คือ “ <u>จะ</u> ” ในภาษาไทยกลาง	แม่ <u>จี้</u> ให้เบ๊ยน้อง ๆ = แม่ <u>จะ</u> แจกเงินน้อง ๆ

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อ ความหมาย	ประโยคภาษาสำเนียงเงืงเห
บ่งชี้ช่วง เวลาของการเกิดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตและกำลังดำเนินอยู่ 2) “<u>สาวว่า</u>” คือ “<u>คง</u>” ในภาษาไทยกลาง ใช้ระบุช่วงเวลาของการคาดคะเนบางสิ่งบางอย่าง 3) “<u>เสียแล้วแหละ</u>” คือ “<u>อีกแล้ว</u>” ใน ภาษาไทยกลาง ใช้บ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ 1.2 มีคำสันธานในการเชื่อมประโยคที่อธิบาย ความหมายลักษณะต่าง ๆ 1) คำสันธาน “<u>พอ</u>” คือ คำสันธาน “<u>เพราะ</u>” ในภาษาไทยกลาง ที่ใช้เชื่อมประโยคที่ แสดงเหตุผล 2) คำสันธาน “<u>เถ่ว่า</u>” คือ คำสันธาน “<u>แต่</u>” ในภาษา ไทยกลาง ที่ใช้เชื่อมประโยคที่แสดงความ ขัดแย้งกัน 3) “<u>เถ</u>” ในภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงืงเห ทำหน้าที่เหมือน “<u>ที่ ซึ่ง อัน</u>” ในภาษาไทยกลาง ที่ ทำหน้าที่เชื่อมอนุประโยคที่ขยายคำนาม หรือ กลุ่มคำที่นำมาข้างหน้า	แต่<u>กสาวว่า</u>หลับ = เด็ก<u>คง</u>หลับ ฝนตกเสียแล้วแหละ = ฝนตก<u>อีกแล้ว</u> ก่ายขึ้น<u>พอ</u>ก็อหวนขึ้น = ไก่ขึ้น<u>เพราะ</u>ดวง อาทิตย์ขึ้น ซู้ปากร้าย<u>เถว่า</u>ใจดีนั้น = เขาปากร้าย<u>แต่</u> ใจดี หมาวิ่งไล่ขี้อบแมว<u>เถ</u>ลักซ่อนมากินปลา = หมาวิ่งไล่กัดแมว<u>ที่</u>แอบ มากินปลา
2. ประโยคปฏิเสธ	โลกแคะ <u>หม้ายไรจัก</u> พอมัน = ลูกแคะ <u>ไม่</u> <u>รู้จัก</u> พ่อของ มัน
3. ประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ	<u>อย่าก็อ</u> แหล่งดัง = <u>อย่าพูด</u> เสียงดัง
4. ประโยคคำสั่ง	<u>ต้องช่วยกันรักษา</u> ความซื่ออาดห้องน้ำ = <u>ต้องช่วยกันรักษา</u> ความสะอาด ห้องสุขา
5. ประโยคคำถาม มี 2 ลักษณะ	

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อ ความหมาย	ประโยคภาษาสำเนียงเงี้ยว
5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง 5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ	ซู๋ซื่อ <u>อิไทร</u> = คุณชื่ออะไร น้องหย้าก้า <u>วหมี่</u> = น้องหิวข้าวหรือ
6. ประโยคเชิญชวน หรือชักชวน	ไปกินข้าว <u>เตือะ</u> = ไปกินข้าวสิ
7. ประโยคขอร้อง	<u>ขอช่วย</u> ส่งงานห้ายฉานด้วยนั้น = <u>กรุณา</u> ส่งงาน ให้ฉัน ด้วยนะ

จากตารางที่ 1 แสดงประโยคตัวแทน ภาษาสำเนียงเงี้ยว ที่แสดงลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ภาษาสำเนียงเงี้ยว ดังแสดงตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ภาษาสำเนียงเงี้ยว

ลักษณะเฉพาะ ของประโยคใน การสื่อ ความหมาย	ประโยคเล่า สำเนียงเงี้ยว	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
		คำนาม	ส่วนขยาย (±คำช่วย หน้ากริยา)	คำกริยา	ส่วนขยาย (±คำช่วย หลัง กริยา)	คำนาม	ส่วนขยาย
1. “ <u>จี</u> ” ป่งซี่ ช่วงเหตุการณ์ ที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตและ กำลังดำเนิน อยู่	แม่ <u>จี</u> ให้เบ๊ย น้อง ๆ	แม่	<u>จี</u>	ให้	-	เบ๊ย	น้อง ๆ
2. “ <u>สาวว่า</u> ” ใช้ระบุ	แต่ <u>สาวว่า</u> กลับ	แต่	<u>สาวว่า</u>	กลับ	-	-	-

ลักษณะเฉพาะ ของประโยคใน การสื่อ ความหมาย	ประโยคเล่า สำเนียงเงืงเห	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
		คำนาม	ส่วนขยาย (±คำช่วย หน้ากริยา)	คำกริยา	ส่วนขยาย (±คำช่วย หลัง กริยา)	คำนาม	ส่วนขยาย
ช่วงเวลาของ การคาดคะเน							
3. “เสียแล้ว แหละ” ใช้ บ่งชี้เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ	ฝนตกเสียแล้ว แหละ	ฝน	-	ตก	เสียแล้ว แหละ	-	-

จากตารางที่ 2 แสดงประโยคตัวแทน ภาษาสำเนียงเงืงเห จำนวน 3 ประโยคนำไปใช้ในการวิเคราะห์ส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ที่แสดงลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย 3 ลักษณะ คือ 1. ปรากฏคำ “**จี้**” ในโครงสร้างภาคประธานในลำดับของส่วนขยายคำนาม ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา บ่งชี้ช่วงเหตุการณ์ที่จะเกิด ขึ้นในอนาคตและกำลังดำเนินอยู่ 2. ปรากฏกลุ่มคำ “**สาวว่า**” ในโครงสร้างเดียวกันกับคำ “**จี้**” ทว่ากลุ่มคำ “**สาวว่า**” ในภาษาเงืงเห แสดงความหมายแตกต่างจาก คำ “**จี้**” เนื่องจาก คำ “**สาวว่า**” ใช้ระบุช่วงเวลาของการคาดคะเน และ 3. ปรากฏกลุ่มคำ “**เสียแล้วแหละ**” ในโครงสร้างภาคแสดง ในลำดับของส่วนขยายคำกริยา ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหลังคำกริยา ใช้บ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ

ลำดับต่อไป คือ การวิเคราะห์ส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ภาษาสำเนียงเงืงเห ที่มีคำสันธานเชื่อมประโยค ดังแสดงตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ภาษาสำเนียงเงืงเห ที่มีคำสันธานเชื่อมประโยค

ลักษณะเฉพาะ ของประโยคใน การสื่อ ความหมาย	ประโยคเล่า สำเนียงเจ๊ะเห	ประโยค 1			คำสันธ า
---	-----------------------------	----------	--	--	---

จากตารางที่ 3 แสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคบอกเล่า ภาษาสำเนียงเจ๊ะเห ที่มีคำสันธานเชื่อมประโยค 3 ลักษณะ คือ 1. คำสันธาน “พอ” เชื่อมประโยคที่แสดงเหตุผล, 2. คำสันธาน “เถ้า” เชื่อมประโยคที่แสดงความขัดแย้งกัน และ 3. คำสันธาน “เถ้า” เชื่อมอนุประโยคที่ขยายคำนาม หรือกลุ่มคำที่นำมาข้างหน้า

การแสดงผลการวิเคราะห์ลำดับสุดท้าย คือ การแสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคภาษาสำเนียงเงืะเหที่สื่อความหมายลักษณะต่าง ๆ ปรากฏในตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคภาษาสำเนียงเงืะเหที่สื่อความหมายลักษณะต่าง ๆ

ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย	ตัวอย่างประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง				
		คำนาม, คำสรรพนาม	ส่วนขยาย (± คำปฏิเสธ)	ส่วนขยาย (± คำช่วยหน้ากริยา) (± คำบ่งชี้ในการสื่อความหมาย เช่น ห้าม, สั่ง, ขอร้อง)	คำกริยา	ส่วนขยาย (± คำช่วยหลังกริยา)	คำนาม	ส่วนขยาย (± คำลงท้าย ± คำบ่งชี้ใช้สื่อความหมาย เช่น ถาม, ชักชวน)
1. ประโยคปฏิเสธ	โลกแคะ <u>หม้าย</u> <u>ไร้จัก</u> พอมัน	โลกแคะ	<u>หม้าย</u>		-	<u>ไร้จัก</u>	พ่อ	มัน
2. ประโยคห้ามหรือสั่งไม่ให้ทำ	<u>อย่า</u> <u>กือแ</u> <u>ลง</u> ตั้ง			<u>อย่า</u>	<u>กือแ</u> <u>ลง</u>	ตั้ง		
3. ประโยคคำสั่ง	<u>ต้อง</u> <u>ช่วยกัน</u> <u>รักษา</u> ความซี ออาดห้อง น้ำ			<u>ต้อง</u>	<u>ช่วยกัน</u> <u>รักษา</u>		ความซี ออาด	ห้องน้ำ
4. ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง	ซู้ <u>เชื้อ</u> <u>อีไหร</u>	ซู้			เชื้อ			<u>อีไหร</u>
5. ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ	น้องหย้าก <u>ค้าว</u> <u>หมี่</u>	น้อง			หย้าก		ค้าว	<u>หมี่</u>

ลักษณะเฉพาะ ของประโยคใน การสื่อ ความหมาย	ตัวอย่าง ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง				
		คำนาม, คำสรรพนาม	ส่วนขยาย (±คำ ปฏิเสธ)	ส่วนขยาย (±คำช่วย หน้า กริยา) (±คำบ่งชี้ ในการสื่อ ความหมาย เช่น ห้าม, สั่ง, ขอรับรอง)	คำกริยา	ส่วนขยาย (±คำช่วย หลัง กริยา)	คำนาม	ส่วน ขยาย (±คำลง ท้าย ± คำบ่งชี้ ใช้สื่อ ความ หมาย เช่น ถาม, ชักชวน)
6. ประโยคเชิญชวน หรือชักชวน	ไปกินข้าว <i>เดี๋ยว</i>				ไปกิน		ข้าว	<i>เดี๋ยว</i>
7. ประโยคขอรับรอง	<i>ขอช่วย</i> ส่งงาน ห่วยฉาดด้วย นั้น	ฉาด		<i>ขอช่วย</i>	ก. ₁ ส่ง, ก. ₂ ห่วย		งาน	<i>ด้วยนั้น</i>

จากตารางที่ 4 แสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคภาษาสำเนียงเงี้ยวเหนือที่สื่อความหมายลักษณะต่าง ๆ 7 ลักษณะ คือ 1. แสดงความหมายในการปฏิเสธ ปรากฏในรูปประโยคปฏิเสธ มีคำบ่งชี้การปฏิเสธ คือ “*หม้าย*” ในตำแหน่งของส่วนขยาย ปรากฏหลังประธานของประโยค 2. แสดงความหมายในการห้าม ปรากฏในรูปประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ โดยมีคำบ่งชี้การห้าม คือ คำ “*อย่า*” ในตำแหน่งของส่วนขยายที่อยู่ในภาคแสดง โดยปรากฏหน้าคำกริยาหลักของประโยค 3. แสดงความหมายในการสั่ง ปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง โดยมีคำบ่งชี้การสั่ง คือ “*ต้อง*” ในตำแหน่งของส่วนขยายที่อยู่ในภาคแสดง โดยปรากฏหน้าคำกริยาหลักของประโยค 4. แสดงความหมายในการถามที่ผู้ถาม หรือผู้ส่งสารต้องการข้อเท็จจริง ปรากฏในรูปประโยคคำถาม โดยมีคำบ่งชี้ในการถาม (question marker) อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค คือ คำว่า “*อิไทร*” 5. แสดงความหมายในการถามที่ผู้ถาม หรือผู้ส่งสารต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ ปรากฏในรูปประโยคคำถาม โดยมีคำบ่งชี้ในการถาม (question marker) อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค คือ คำว่า “*หมิ*” 6. แสดงความหมายในการเชิญชวน หรือชักชวน

ปรากฏในรูปประโยคเชิญชวน หรือชักชวน โดยมีคำบ่งชี้ในการเชิญชวนซึ่งปรากฏในตำแหน่งคำลงท้ายของประโยค คือ คำว่า “**เถอะ**” และ 7. แสดงความหมายในการขอร้อง ปรากฏในรูปประโยคขอร้อง โดยมีคำบ่งชี้การขอร้อง คือ คำว่า “**ขอช่วย**” ในตำแหน่งของส่วนขยายที่อยู่ในภาคแสดง โดยปรากฏหน้าคำกริยาหลักของประโยค และมีคำบ่งชี้ในการขอร้องซึ่งปรากฏในตำแหน่งคำลงท้ายของประโยค คือ คำว่า “**ด้วยนั้น**”

แนวคิดลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย

นักไวยากรณ์ไทยกล่าวถึงความหมาย และโครงสร้างของประโยคไว้ ดังเช่น “ประโยค คือ ถอยคำที่มีเนื้อความครบถ้วนสมบูรณ์ ประโยคหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคประธาน และภาคแสดง” (พระยาอุป กิตติศิลปสาร, 2544, หน้า 192) ในขณะที่กำลังทูล ทองหล่อ (2519, หน้า 507) กล่าวว่า “ประโยค คือ กลุ่มคำที่มีความเกี่ยวข้องกันเป็นระเบียบและมีเนื้อความครบบริบูรณ์ โดยปกติประโยคจะต้องมีบทประธานและบทกริยาเป็นหลักสำคัญ” ทว่าในมุมมองของนักภาษาศาสตร์ชาวไทยสมัยใหม่ โดยเฉพาะนवरณ พันธุเมธา (2527, หน้า 108) มีความคิดเห็นว่า “ประโยคประกอบด้วยคำซึ่งแสดงความคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ประโยคที่สมบูรณ์จะมีส่วนประกอบซึ่งเรียกว่า หน่วยประโยคอยู่ 2 ชนิด คือ หน่วยนาม และหน่วยกริยาและบางประโยคจะมีหน่วยประโยคอีกชนิดเพิ่มขึ้น เรียกว่าหน่วยเสริม โดยประโยคหลาย ๆ ประโยค เมื่อเรียงติดต่อกันไปจะมีหน่วยเชื่อมประโยคช่วยเชื่อมประโยคเหล่านั้นเข้าด้วยกัน หน่วยประโยคจึงมีทั้งหมด 4 ชนิด คือ หน่วยนาม หน่วยกริยา หน่วยเสริม และหน่วยเชื่อม

อนึ่ง ในวิชาไวยากรณ์ ประโยค คือ รูปแบบของภาษาที่ประกอบด้วยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบ และสื่อความด้วยถ้อยคำหรือคำพูดที่มีเนื้อความบริบูรณ์ โดยจะมีส่วนประกอบหลักเรียกว่าหน่วยประโยคอยู่ 2 หน่วย คือ หน่วยนามและหน่วยกริยา ประโยคที่สมบูรณ์จะต้องมีครบทั้ง 2 หน่วย หรือเรียกว่ามีครบทั้งภาคประธานและภาคแสดง

นอกจากนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 711) กล่าวถึงความหมายของประโยค ว่าคือ “คำพูดหรือข้อความที่ได้ความบริบูรณ์ตอนหนึ่ง ๆ เช่น ประโยคบอกเล่า, ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถาม”

การอธิบายและการแสดงการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเงาะ ใช้แนวคิดตำแหน่งและหน้าที่ของคำเกี่ยวข้องกับ

การแบ่งชนิดหรือหมวดคำในภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2541) และแนวคิดของนवरรณ พันธุมธา (2527) ซึ่งใช้เกณฑ์จำแนก 3 เกณฑ์ ได้แก่ ความหมาย หน้าที่ และตำแหน่ง เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และลักษณะเฉพาะทางของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์โครงสร้างเห็นว่าภาษาแต่ละภาษามีลักษณะเฉพาะของตน และความหมายเป็นสิ่งซับซ้อน เนื่องจากเกี่ยวกับประสบการณ์และมีโน้ตทัศน์ของมนุษย์ ดังนั้นจึงไม่ควรนำความหมายมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำ ซึ่งนำไปสู่การใช้เกณฑ์ตำแหน่ง

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำแนวคิดตำแหน่งและหน้าที่ของคำ และความหมายของคำร่วมด้วย เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย และแสดงโครงสร้างภายในของประโยคแต่ละลักษณะได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

แนวคิดโครงสร้างประโยค

นักภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้าง และนักวากยสัมพันธ์ อธิบายโครงสร้างประโยคในภาษาต่าง ๆ ว่ามีลักษณะเฉพาะเช่นไร ทว่านักภาษาศาสตร์และนักไวยากรณ์ชาวไทยที่มีชื่อเสียงเช่น พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539, หน้า 192-193) กล่าวไว้ในหนังสือหลักภาษาไทย ว่า

“ประโยค คือ ถ้อยคำที่มีเนื้อความบริบูรณ์ ประโยคหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาค ดังนี้

ก) ภาคประธาน หมายความว่า ส่วนที่ผู้กล่าวอ้างขึ้นก่อน เพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าอะไรเป็นข้อสำคัญของข้อความ ภาคนี้โดยมากมักเป็นคำนามหรือสรรพนามเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้พูดหรือผู้เขียนกล่าวขึ้นก่อน เช่น ตาสี บ้าน ฉันทน์ เขา เป็นต้น ซึ่งทราบได้แต่เพียงว่าเป็นใครหรืออะไรเท่านั้น

ข) ภาคแสดง หมายถึง คำที่แสดงอาการของภาคประธานให้ได้ความครบว่าแสดงอาการอย่างนั้นอย่างนี้ เช่น ตาสี-นอน บ้าน-งาม ฉันทน์-กินข้าว เขา-เป็นนายอำเภอ ฯลฯ ภาคที่อยู่ท้ายประธาน เช่น คำว่า นอน งาม กินข้าว เป็นนายอำเภอ นี้เรียกว่าภาคแสดง ข้อความใดถ้ามีความหมายครบ 2 ภาคบริบูรณ์เช่นนี้แล้ว ก็ได้ชื่อว่าเป็นประโยค”

จากคำกล่าวของ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539) เราพิจารณาได้ว่า โครงสร้างประโยคภาษาไทยและภาษาไทยถิ่น สำเนียงต่าง ๆ อาจมีส่วนประกอบต่าง ๆ กันไป บางประโยคมี

ส่วนประกอบสำคัญเพียง 2 ส่วน คือ ภาคประธานและภาคแสดง ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ข้างต้น

เมื่อศึกษาชนิดประโยคของนักไวยากรณ์ไทยใช้เกณฑ์ในการจำแนกต่างกัน คือ นักไวยากรณ์แนวเดิมจำแนกประโยคตามเนื้อความในประโยค ส่วนนักไวยากรณ์โครงสร้างจำแนกประโยคตามลักษณะโครงสร้างของประโยค (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, 2538) และนักไวยากรณ์การกจำแนกประโยคตามลักษณะและจำนวนของหน่วยประโยค ทว่าเมื่อพิจารณาจากรูปแบบประโยคที่สื่อสารในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการแสดงเจตนาของผู้ส่งสารในประโยค เราอาจแบ่งประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสารที่แสดงในประโยคได้เป็น 4 ประเภท คือ 1. ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อบอกกล่าว หรือ ประโยคบอกเล่า 2. ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อบอกกล่าวในเชิงปฏิเสธ หรือ ประโยคปฏิเสธ 3. ประโยคถามให้ตอบ หรือ ประโยคคำถามและ 4. ประโยคบอกให้ทำ ประโยคขอร้อง และประโยคเชิญชวน

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำแนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาไทยจากเกณฑ์ของนักไวยากรณ์แนวเดิม นักไวยากรณ์โครงสร้าง และเกณฑ์การแบ่งประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสาร มาพิจารณาร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และอธิบายส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห ที่สื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ ในรูปแบบตารางแสดงการวิเคราะห์

สรุป

จากเนื้อหาของลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี นั้น ได้ใช้การวิเคราะห์ภาษาระดับวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ตามแนวทางภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมายและลักษณะเฉพาะของโครงสร้างประโยค ผู้เขียนนำแนวคิดของนักไวยากรณ์และนักภาษาศาสตร์ชาวไทย ได้แก่ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539), วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2538) และนวรรณ พันธุเมธา (2527) มาใช้พิจารณาและวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย และแสดงส่วนประกอบในโครงสร้างของประโยคภาษา สำเนียงเจ๊ะเหที่สื่อความหมายลักษณะต่าง ๆ ในรูปแบบตารางการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเฉพาะของประโยคในการสื่อความหมาย ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห มีความหลากหลายในการแสดงความหมาย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประโยคบอกเล่า 2) ประโยคปฏิเสธ

3) ประโยคห้าม หรือสั่งไม่ให้ทำ 4) ประโยคคำสั่ง 5) ประโยคคำถาม มี 2 ลักษณะ คือ 5.1) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง และ 5.2) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ เป็นประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม ใหม่ หรือ 6) ประโยคเชิญชวน หรือ ชักชวน และ 7) ประโยคขอร้อง ซึ่งโครงสร้างประโยคภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห มี โครงสร้างเหมือนประโยคในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ที่สามารถแสดงความหมายได้โดยใช้คำหรือ กลุ่มคำที่เรียงต่อกันอย่างมีความหมายและสมบูรณ์ในโครงสร้าง คือ ภาคประธาน (± ส่วน ขยาย) + ภาคแสดง (± ส่วนขยาย) ประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ นำไปใช้เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนภาษาไทยถิ่น รวมถึงเป็นข้อมูลให้กับผู้สนใจในการวิเคราะห์ภาษา ระดับ วากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ตามแนวทางภาษาศาสตร์ ทั้งในศาสตร์ภาษาไทย ภาษาถิ่น และภาษาต่างประเทศภาษาต่าง ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2545). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดนราธิวาส*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กำชัย ทองหล่อ. (2519). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ครั้น มณีโชติ. (2559). *ภาษา : มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เฉลิม แสงสุวรรณ และชุม แสงมณี. (ม.ป.ป.). *ตำนานเมืองเก่าโคกอิฐ*. ม.ป.พ.
- นววรรณ พันธุมธา. (2527). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์น.
- พุทธชาติ โพธิบาล และธนานันท์ ตรงดี. (2541) *สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น (โครงการระยะที่ 2)*. ปัตตานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พจน์ ศิริอักษรสาส์น. (2554). *ภาษาถิ่นของไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภูวนารถ พรหมแก้ว (23 ม.ค. 2568). *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏหมู่บ้านจอมบึง*. (บุญจรรย์ สรสีสม, สัมภาษณ์).

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 : เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 4 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- วาริต เจริญราษฎร์. (2562). การแปรการใช้คำกริยาภาษาตากใบ (เง๊ะเห) ตามระดับอายุของผู้ใช้ภาษาในตำบลเง๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 14(1), 28–40.
- วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2538). *โครงสร้างของภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.สุปรียา
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส และสภากาวัฒนธรรมอำเภอตากใบ. (2566). *สืบสานภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาถิ่นเง๊ะเห อำเภอตากใบ* เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2568 จาก <https://pubhtml5.com/yqiq/otfl/basic/>
- อรินันท์ ชื่อนานวงศ์ และคณะ. (2555). *ชื่อบ้านนามเมืองจังหวัดนราธิวาส*. นราธิวาส : ม.ป.ท.
- อุทิศศิลปสาร, พระยา (นิม กาญจนาชิวะ). (2539). *หลักภาษาไทย (อักษรวินัย วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2544). *หลักภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Brown, J. M. (1965). *From ancient Thai to modern dialects*. Michigan : The Social Science Association Press of Thailand.
- Diller, Anthony V.N. (1976). *Toward a Model of Southern Thai Diglossic Speech Variation*. Ph.D. Dissertation. Cornell University.
- Li, F. K. (1960). *A tentative classification of Tai dialects*. In S. Diamond (Ed.), *Culture in history: Essays in honor of Paul Rodin* (pp. 951–959). New York : Columbia University Press.